

ĎÁBLÍK

Elektronický měsíčník pro členy a přátele Cally • Číslo 147 • Vychází 28. září 2015

Milí čtenáři,

ta zpráva možná docela zapadla, ale její brizance je mimořádná: v šumavských Prášilech byla srovnána se zemí stavba relaxačního centra (jejím investorem a majitelem byl známý pražský advokát, jenž je navíc v Prášilech výrazně zastoupen ještě jinými nemovitostmi). Objekt vznikl a byl doveden do stadia hrubé stavby sice na základě stavebního povolení, ale jeho předimenzovaná podoba byla v rozporu se schváleným projektem. Pikantní je, že k demolici došlo v době, kdy ještě neproběhlo soudní řízení o žalobě investora na rozhodnutí Krajského úřadu Plzeňského kraje o odstranění stavby. Uvádí se, že na Šumavě existují další tři podobně problematické budovy, a sice na Filipově Huti, Horské Kvildě a Bučině. Proti obludné prášilské zotavovně pro pracháče vystupovala dlouhodobě správa národního parku i místní iniciativy; přesto se skeptický český člověk brání označit celou akci prostě za vítězství Rychlých šípů nad Kočičí prackou. Těžko si totiž představit, že se bagry zakously do mnohamilionové investice bez tichého – či dokonce rezignovaného – souhlasu movitého a vlivného majitele.

Celá kauza vypadá třeba takhle: Prášily byly centrem vojenského újezdu Dobrá Voda a byly zpřístupněny až od r. 1992, tedy v době, kdy noví hoteliéři na Kvildě, Modravě či v Železné Rudě již sklízeli první zisky ze spokojených a vracejících se hostů. Prášily se pokusily chytit poslední závan čerstvého větru a docela se jim to podařilo, ovšem v měřítku nevelkém: jsou tu asi tři penziony, jedna restaurace i cukrárna a výborné (mini)muzeum mapující osud obce v blízkosti železné opony a připomínající spolu s pomníkem v zajímavé (mini)botanické zahradě zdejší pobyty geniálního podivína Josefa Váchala, který ve své Šumavě umírající a romantické vysekl tomuto kraji obdivnou poklonu. Ale proti Kvildě či Zadovu je to v Prášilech pořád jako na konci světa. Kdo sem vyrazí, musí se připravit na dlouhé pěšo/cyklo cesty respektující zvláštnosti terénu (jedinečná rozhledna Poledník je stále přístupná – přes půvabné Prášílské jezero – jen po cestě, která celý kopec obchází). Zkrátka a dobře, Prášil\y se jeví jako ideální destinace pro měkkou turistiku, a pokud si tuhle orientaci udrží, zůstanou jedním ze šumavských klenotů. Myslím, že i majitel budovaného centra pochopil, že jeho plány byly nesené mylnou optikou velkých očí: přece dneska je už jasné, že průměrný Pražák či Budějovičák se relaxačnímu centru vyhne obloukem, čeští boháči a německojazyční cizinci budou hledat místo s mnohem širším zázemím a Holanďani skončí už na Lipně. A prášílská Šumava zůstane akorát klostermannofilním turistickým fajnšmekrům. Tak to asi má být. Pěkné indiánské léto vám všem.

Tomáš Malina

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Ze šumavské PR kuchařky – 1. část ..... str. 2-5

Mezi dřevem a zemí

Prohlášení entomologů [„Nezneužívejme broukoviště proti broukům“](#) stále vyvolává reakce, naštěstí většinou pozitivní. Posledním příspěvkem do diskuse o broukovištích a ochraně hmyzu se stal film Alice Růžičkové [„Mezi dřevem a zemí“](#), který uvedla Česká televize v cyklu Nedej se! na začátku září. Film se věnuje nejen fenoménu broukovišť a jejich pozitivním i negativním souvislostem, ale také ochraně hmyzu vázaného na staré stromy a mrtvé dřevo.

Při sledování filmu můžeme promýšlet také důležitý paradox naší ochrany přírody, který platí především pro bezobratlé živočichy. Jejich druhová ochrana je totiž bez ochrany biotopů zcela neúčinná. Populace saproxylického hmyzu účinně likviduje především neuvážené kácení starých stromů a vytvářením broukovišť je nezachráníme. Za sebe k tomu dodávám, že nic neřeší ani represe sběratelů, kteří až na vzácné výjimky nemohou populace hmyzu ohrozit, ani kdyby moc chtěli.

Za biotop brouka se považuje strom, ve kterém žije. Jenže ten bývá často dlouhodobě neperspektivní, protože může brzy sám uhynout

nebo ho někdo z bezpečnostních důvodů pokácí. Biotopem by měla být celá alej, park nebo hrázový porost, a to včetně mladších stromů. V nich sice ohrožené druhy zatím nežijí, ale vhodné dutiny a další mikrostanoviště se v nich mohou vytvořit v budoucnu. Při ochraně páchníků, zlatohlávků a tesaříků obrovských je prostě zapotřebí myslet na desítky let dopředu, a to včetně cíleného vytváření náhradních biotopů, např. hlavatých vrb.

Slušný ohlas prohlášení entomologů by bylo nyní nanejvýš vhodné přetavit do praxe. Některé případy masivního kácení a chaotické tvorby broukovišť, které ukazuje i zmíněný film, nechť jsou varováním do budoucna.

Jiří Řehounek

Další informace k tématu ochrany hmyzu vázaného na staré stromy a mrtvé dřevo naleznete na našem webu [Stromy a hmyz](#).

Ze šumavské PR kuchařky – 1. část

Se souhlasem autora článku Jaromíra Bláhy z Hnutí DUHA přinášíme text psaný pro časopis Sedmá generace, který rozkrývá aktivity PR agentur a další nestandardní kroky vedení Správy NP Šumava za ředitelů Jana Stráského a Jiřího Mánka. Vzhledem k rozsahu článku ho najdete v tomto a dvou následujících číslech Ďáblíka rozdělený na tři části.

Šumavská kauza, která vířila mediální vody zejména nenásilnou blokadou kácení v létě roku 2011, nebývale upoutala pozornost veřejnosti a budila nezvyklé emoce. Do jaké míry stál tento humbuk na systematické práci najatých specializovaných agentur?

Je to asi rok, co Hnutí DUHA odhalilo a rozkrylo spekulace s pozemky spojené se záměrem rozšířit zónu kolem obcí v Národním parku Šumava, kde by bylo snadnější stavět. Cestu k tomu měl zprůchodnit návrh

zákona o národním parku, který předložili jihočeští senátoři za ODS Tomáš Jirsa, Pavel Eybert a někteří jejich kolegové. Zemědělskou půdu, která by mohla být snáze přeměněna na lukrativní stavební parcely, tam dopředu skoupily realitní a developerské kanceláře a také lidé spjatí s ODS, včetně poradce senátora Jirsy. Kauzou se zabýval redaktor Lidových novin Jan Charvát, který zjištění Hnutí DUHA doplnil.

Senátor Tomáš Jirsa při konfrontaci s konkrétními jmény a parcelami k tomu v LN (16. 9. 2014) řekl: „Celá tato konstrukce, pozemky vs. zákon, je nesmyslná manipulace některých nevládních organizací a jimi placených žurnalistů.“ Představa, že nevládní organizace, kde většina členů pracuje zadarmo ve svém volném čase, platí novináře, aby jim pomohli rozkrýt korupční kauzu, je úsměvná. Jenže lidem, kteří sami takové metody používají, to přijde normální. Pro zajištění příznivého veřejného mínění si najímají PR (public relations) agentury. Ty ale zajišťují pro své klienty i jiné „služby“.

Zachraňme Šumavu

Do arzenálu PR agentur patří praxe vytváření občanských sdružení, která pak lobbují za zájmy klienta. Vytvoří je buď uměle, nebo zorganizují přirozené odpůrce ekologických organizací, například lesní dělníky. Ti většinou ani netuší, že lidé, kteří je organizují a dodávají jim selektivní informace diskreditující ekology, pracují pro PR agenturu najatou například těžařskou společností. Takto třeba PR agentura Burson-Marsteller vyinkasovala milion dolarů od kanadských dřevařských firem za vytvoření Aliance lesů Britské Kolumbie, která se tváří jako hnutí na ochranu lesů.

Také na Šumavě vzniklo „občanské sdružení“ Zachraňme Šumavu, které prosazuje těžbu dřeva v národním parku pod záminkou boje s kůrovcem. Jeho akcí za těžbu kůrovcem napadených stromů se účastní obyvatelé šumavských obcí, ale organizují je zajímavé osoby — například bývalý plukovník Československé lidové armády Zdeněk Zbytek, dnes čelní představitel Zemanovy strany SPO v jižních Čechách a obchodník, který se snaží o import ruského turistického byznysu do jižních Čech. Anebo poradce senátora Jirsy a sponzor Zemanovy prezidentské kampaně, kontroverzní podnikatel František Talián, který na Šumavě ve velkém skupuje pozemky.

Kdo však hledal na webových stránkách sdružení, žádná jména lidí, kteří jej oficiálně zastupují, tam nenašel. Stránky uvádějí pouze sídlo sdružení v Hluboké nad Vltavou, přičemž ulice a číslo popisné se shodují s domácí adresou senátora Tomáše Jirsy, který je pravou rukou jihočeského kmotra ODS Pavla Dlouhého, rovněž z Hluboké nad Vltavou. Nyní už webové stránky sdružení nenajdete vůbec. Držitelem domény webu zachranmesumavu.cz byla na serveru FORPSI.NET pražská PR agentura exVoto. Kdo asi pro lobbistické sdružení vymyslel název „Zachraňme Šumavu“ a ústřední heslo „Chceme Šumavu zelenou“?

Agentura exVoto zajišťovala v souvislosti se „sdružením“ Zachraňme Šumavu různou další PR práci — vydávala tiskové zprávy, uplatňovala informace v médiích či organizovala manipulativní výstavu fotografií uschlých stromů z národního parku. Její vernisáže se v září 2008 v Praze zúčastnil vedle senátora Jirsy a

jeho kolegů také tehdejší prezident Václav Klaus. Zahajoval ji tehdejší starosta Prahy 6 Tomáš Chalupa a zastupitelka Jana Blažičková, spolujitelka agentury exVoto. Ta Chalupu pro akci získala a začala s budoucím ministrem úzce spolupracovat.

Dlouhé jihočeské prsty

Po nástupu Tomáše Chalupy (ODS) na pozici ministra životního prostředí začala Jana Blažičková pracovat jako jeho externí poradkyně pro Šumavu. Chalupa Blažičkové vyplatil ze státní kasy 1,3 milionu korun, aniž by později vysvětlil, za co přesně peníze dostala, jak dokládá příslušná

zpráva NKÚ.

Ten, kdo byl v té době na Šumavě, ale její práci viděl. Jana Blažíčková si tam pronajala exkluzivní ubytování nad řekou Vydrou na Rokytě, patřící správě parku. Hlídala a koordinovala PR práci samotné správy parku a pracovala systematicky s obcemi. Nejužší kontakt navázala se starostou Modravý Antonínem Schubertem, který byl do té doby pro vlivné lidi z Hluboké „neřiditelný“. Blažíčková získala jeho důvěru. Nakonec ovlivňovala i to, co veřejně říkal Svaz šumavských obcí, například vyráběla a sama rozesílala tiskové zprávy z jejich e-mailu.

Starosta Modravý a předseda Svazu šumavských obcí Antonín Schubert smazal z facebookového profilu obce Modrava všechny příspěvky Jany Blažíčkové vzápětí po zveřejnění zprávy NKÚ, která odhalila, pro koho a za kolik Blažíčková na Šumavě pracovala.

Další státní peníze šly v té době PR agentuře ex Voto přes Správu NP Šumava, které řediteloval Chalupou dosazený člen sdružení Zachraňme Šumavu Jan Stráský. Za „práci s veřejností“ byl zodpovědný jeho náměstek Jiří Mánek, člen jihočeské regionální rady ODS. Správa parku v roce 2013 objednala a zaplatila agentuře ex Voto za pouhý monitoring tisku čtvrt milionu korun. Monitoring přitom měla k dispozici zdarma od ministerstva životního prostředí, které ho platí pro celý resort.

Bizoni

Na jaře 2011 vypukly protesty veřejnosti proti nelegálnímu kácení v oblastech dříve ponechaných divoké přírodě. V červenci vyvrcholily nenásilnou blokadou porážení stromů v oblasti Ptačího potoka. Decentní zákulisní a politická práce agentury ex Voto a Jany Blažíčkové nestačila. Tehdy Mánek se Stráským najali těžký kalibr — PR agenturu Bison & Rose, která je exkluzivním partnerem společnosti Burson-Marsteller pro Českou republiku a Slovensko. Burson-Marsteller je nadnárodní PR korporace známá z mnoha kauz, ve kterých si ji firmy najaly na likvidaci ekologických organizací — viz článek V zájmu klienta v Poslední generaci 9/1995. Specialitou firmy je krizové PR, poskytované průmyslovým firmám mimo jiné v případech katastrof, které způsobily (například výbuch chemické továrny Union Carbide v Bhópálu, havárie jaderného reaktoru v Three Mile Island či havárie ropného tankeru Exxon Valdez u pobřeží Aljašky), nebo při schvalování zákonů. Například pro firmy Monsanto a Eli Lilly, výrobce růstového hormonu pro zvýšení dojivosti krav, zorganizovala kampaň, která zhatila přijetí zákona nařizujícího označování mléka, jež obsahuje tento hormon. Za tím účelem zorganizovala koalici farmářů, veterinářů a průmyslníků biotechnologických firem, která zaplavila zákonodárce dopisy, aby se zdálo, že tu existuje aktivita „zdola“. Agentura Burson-Marsteller byla zároveň obviněna z uplácení odborníků, kteří měli psát články do médií ve prospěch kampaně.

Na Šumavě měli „Bizoni“ za úkol zachránit Stráského a Máňka, kteří v médiích nedokázali obhájit svůj postup, například nelegální použití toxických postřiků, čistku mezi odbornými pracovníky ve správě parku a další. Dále přesvědčovali veřejnost o potřebě těžít dřevo v národním parku pod záminkou boje s kůrovcem a posléze organizovali mediální akce proti ochráncům přírody, kteří začali nelegálnímu kácení bránit nenásilnou blokadou. Práci „Bizonů“ popisuje jejich vlastní případová studie krizového PR managementu, která nechává nahlédnout do jejich šumavské kuchařky (najdete ji na www.bisonrose.cz):

„Krizová komunikace měla obhájit postup a reputaci vedení národního parku (NP) v boji s kůrovcovou kalamitou... Příprava

argumentace se v první fázi opírala o důkladný monitoring názorů protivníků vedení NP – ten trval po celou dobu spolupráce mezi NPŠ a agenturou. Současně byl budován seznam těchto protivníků a analyzovány motivy.“ Můžeme jen spekulovat, jakými způsoby byl onen monitoring protivníků zajišťován.

Byla to agentura, která vymyslela a uvedla v život slogan kůrovcová kalamita tisíciletí. I když kůrovec již ustupoval, média zaplavila bombastická zpráva o jeho děsivém příchodu na Šumavu. Ve zprávě se můžeme dočíst: „Cílem první fáze kampaně tedy bylo přesvědčit veřejnost o rozsahu katastrofy (slogan „Kůrovcová kalamita tisíciletí“)... V druhé fázi byl zvolen postup zesílení dojmu“. Šlo například o výlet letadlem, který správa parku zaplatila vybraným novinářům. Využila optického klamu, kdy pozorovatel vidí z letadla jen uschlé stromy, ne tisíce těch mladých, které pod nimi spontánně vyrůstají.

Agentura také použila místní obyvatele proti ochráncům přírody: „Při aktivistické blokádě na Modravsku odstartovala další fáze postavená na místních obyvatelích, kteří protestovali proti cizímu vměšování do lokálních problémů. V Modravě bylo zřízeno mimořádné tiskové středisko NP.“ Na dokumentačních fotografiích případové studie Bizon & Rose pak můžeme vidět protestující místní obyvatele vybavené transparenty.

A protože se novináři ptali na názor vědců, zorganizovala agentura nakonec několik dosud neznámých „odborníků“, aby vyvážili vliv tzv. Stínové vědecké rady parku, která disponuje seriózními daty. Vsadili na jistotu, že veřejnost neodhalí třeba divadlo v podobě mediálního výstupu experta na genetiku Yousry El-Kassabyho z Britské Kolumbie, který měl při návštěvě pražské lesnické fakulty nutkavou potřebu vyjádřit se právě k potřebě likvidovat kůrovce na Šumavě, ačkoli není předmětem jeho studia.

Jaromír Bláha, Hnutí DUHA, psáno pro Sedmou generaci

Příště: Jak proniknout do médií – Šumava je naše – Pozor, extremisté – Šířit pozitivní atmosféru

---

Na internetu je dostupný korpus mediálních textů o Národním parku Šumava

Na webové adrese sumava-corpus.narra.eu je od pondělí 14. 9. 2015 veřejně dostupný rozsáhlý korpus téměř 7000 textů týkajících se Šumavy a zejména jejího národního parku. Snadno prohledávatelný soubor převážně mediálních textů z let 1883–2010 poskytne svým uživatelům – novinářům, studentům a ostatním zájemcům – dostupný a přehledný nástroj pro orientaci ve vývoji myšlení a psaní o Šumavě.

Na základě jednoduchého třídění pomocí kategorií „autor“, „respondent“, „zdroj“, „žánr“, „datum“, „titulek“ a za pomoci fulltextového vyhledávání může uživatel nejen rychle najít texty vyjadřující se k dílčímu tématu, ale také získat informace o jejich širším kontextu.

Centrálním korpusem je MediaBank, který sestává z textů vzniklých v letech 1991 až 2010. Převážná většina sebraných textů pochází z českých tištěných médií nebo jejich internetových verzí. Korpus je doplněn přepisy televizních a rozhlasových zpráv a reportáží. MediaBank obsahuje necelých 6800 textů o rozsahu 2,9 milionu slov.

Druhým (referenčním) korpusem je PrefBank,

který je souborem předmluv, doslovů a částečně také kapitol týkajících se obecné charakteristiky pohoří vypsaných z průvodců, fotografických publikací, memoárů a dalších pramenů týkajících se Šumavy. Sestává z téměř 80 textů vzniklých mezi roky 1883 a 2013.

Třetím (referenčním) korpusem je KlosterBank, který je souborem předmluv a doslovů k beletristickým dílům Karla Klostermanna. Celkem 19 textů odráží vývoj vnímání Šumavy od počátku 20. století.

Všechny tři korpusy vznikly jako materiálová báze pro výzkum, který se věnuje dynamice mediálního diskurzu o Národním parku Šumava. Korpusy lze využívat jako podklad pro kvantitativní analýzu, jejímž účelem je odhalovat frekventovaná sémanticky relevantní lexikálně-gramatická schémata. S pomocí MediaBank je tak například dobře možné odkrývat komunikační stereotypy či argumentační strategie, které jsou pro debatu o Národním parku Šumava klíčové.

Rozhraní korpusu však také umožňuje například velmi rychle a pohodlně zjistit, v jakém období a v jakých médiích ten který aktér (autor) publikoval, s kým konkrétní deník rád dělá rozhovory nebo také to, kdy se o Šumavě či nějakém konkrétním tématu nejvíc psalo. Prostředí MediaWiki navíc nabízí komplexní vyhledávání na standardním „googlovském“ principu.

Sumava-corpus by měl sloužit nejen jako snadno dostupný materiál pro vysokoškolské studenty zabývající se (například ve svých diplomových pracích) analýzou diskurzu, mediální komunikací ap., ale také novinářům, kteří se za pomoci korpusu mohou rychle zorientovat v dílčích rysech dlouholeté debaty o Národním parku Šumava. Korpusy by však měly sloužit také těm, které jednoduše zajímá, jak se o Šumavě v minulosti psalo a mluvilo.

Michal L. Hořejší

Spravedlivé, rychlejší, lepší a jednodušší rozhodování o stavbách

Společná výzva Zeleného kruhu a Nadace VIA

Nové stavby proměňují život v místech, kde žijeme. Mohou rovněž přispívat k rozvoji měst a obcí i kulturnímu životu v naší zemi. Nebo také nemusí. Pro naši společnost je proto důležité, kdo a podle jakých pravidel o chystaných stavbách rozhoduje.

Rozhodování o stavbách se často neúnosně vleče, působí ztráty investorům a poškozuje kvalitu prostředí pro život lidí. Úřady a soudy špatná rozhodnutí zdoluhavě napravují. Za hlavní příčinu neúnosného stavu považujeme složitá a roztříštěná pravidla pro rozhodování o stavbách a nedostatečnost úřadů a správních soudů.

Pro zajištění skutečné veřejné kontroly, transparentního a kvalitního rozhodování je třeba zmírnit překážky, které veřejnosti, obcím, investorům i úřadům staví do cesty platná legislativa i její nesprávný výklad či porušování. Proto je potřeba:

1. SJEDNOTIT SCHVALOVACÍ ŘÍZENÍ

Pravidla, kterými se řídí schvalování staveb, je potřeba sjednotit, zpřehlednit a výjimky omezit na nezbytné minimum. Různá povolení by šla spojit do jednoho razítka od jednoho úřadu. Procedury pro všechny stavby by měly být stejné, přehledné a každému srozumitelné. Není proto správné mít speciální zákony pro určité typy staveb, nebo pro vybrané stavební projekty.

2. ZARUČIT VEŘEJNOSTI PRÁVO HÁJIT KVALITU SVÉHO ŽIVOTA

Některé stavby mohou mít velký vliv na život v ulici, čtvrti, obci, kraji či státu. Stavbou dotčení občané by proto měli mít stejná práva jako investor: musí mít možnost být plnohodnotným účastníkem ve

schvalovacích řízeních a požádat vyšší úřad či soud o přezkoumání případných chyb.

3. ROZHODOVAT O VĚCI, NIKOLI O FORMALITÁCH

Zákon má umožňovat, aby se úřady a soudy zabývaly věcnými připomínkami, nikoli jen formální správností rozhodnutí. Nedává sebemenší smysl, aby se přezkoumávaly procesní přehmaty a přitom nebylo možné řešit očividné věcné chyby.

4. ZAJISTIT, ŽE VERDIKT PLATÍ

Verdikt, ať už je jakýkoli, musí platit. Proto nedává smysl, aby se spory mezi místními lidmi a investorem rozsuzovaly až poté, co je stavba skoro hotová. Porušuje se tím právo na spravedlivý a efektivní soudní proces a oslabuje důvěra v právní stát. Neboť i když soud rozhodne, že místní lidé měli pravdu, nedojde k reálné nápravě. A případná zpětná náprava poškozuje majitele či uživatele stavby.

5. UMOŽNIT SOUDŮM A ÚŘADŮM RYCHLEJŠÍ ROZHODOVÁNÍ

Častá zdržování povolovacích procedur způsobují soustavné změny pravidel a nedostatečná odborná i personální kapacita úřadů. Proto je potřeba je výrazně posílit. Stát také musí posílit kapacitu správních soudů, aby také ony dokázaly vyhovět nově stanoveným lhůtám a nebyly přetíženy.

Proto vyzýváme k zavedení spravedlivých, rychlejších, lepších a jednodušších pravidel pro rozhodování o stavbách i kvalitnějšího a rychlejšího rozhodování úřadů i správních soudů.

Uvítáme, pokud se k naší výzvě přidáte i Vy. Jde to jednoduše na webu www.zelenykruh.cz/na-cem-pracujeme/rozhodovani-o-stavbach. Za vaši podporu předem děkujeme.

Marta Kotecká Misíková, ředitelka asociace Zelený kruh a Jiří Bárta, výkonný ředitel Nadace VIA

Mezinárodní projekty na zapojení veřejnosti do problematiky nakládání s jaderným odpadem

Na konci srpna 2015 se Calla zúčastnila dvoudenního semináře v Paříži, na které se vedly diskuze o třech projektech pod záštitou organizace mající na starost dohled nad transparentností v oblasti jaderné energetiky ([Nuclear Transparency Watch, NTW](http://www.nucleartransparencywatch.org)), jenž se zformovala v roce 2013. Šlo o projekty na efektivní zapojení veřejnosti (Broad framework for Effective Public Participation in Environmental decision-making in Radioactive waste management, BEPPER), na udržitelnou a nezávislou síť technických expertů (Sustainable network of Independent Technical EXPertise for radioactive waste disposal, SITEX-II) a na společný evropský program (European JOint Programming project on RADioactive waste disposal, JOPRAD) v oblasti nakládání s jaderným odpadem. První den se setkání zúčastnilo kolem 25 lidí, druhý den asi 35 lidí z nevládních organizací EU, ale účastnily se také zástupkyně ukrajinské NGO a francouzského Institutu pro radiologickou ochranu a jadernou bezpečnost.

Debatovalo se například o návrhu zprávy k projektu BEPPER, která vzniká na zakázku Generálního ředitelství pro energetiku (DG ENER) v gesci Evropské komise vytvořit dokument, jenž by definoval nejlepší praxi pro účast veřejnosti na nakládání s radioaktivním odpadem v Evropě a diskutoval o kritériích pro dobré zvládnutí zapojování veřejnosti v každém členském státě Evropské unie. Zpráva vychází z práv zakotvených v Aarhuské úmluvě (ratifikované Českou republikou v roce 2004): právo na efektivní přístup k informacím, právo na účinný přístup k účasti veřejnosti na vývoji a uplatnění národních programů na nakládání s radioaktivním odpadem a právo na přístup ke spravedlnosti obhájit první dvě práva. Navíc jádro společenství NTW (složené ze členů: Johan Swahn ze švédské organizace

MKG), Nadja Železniková ze slovinské REC, Phil Kearney z irské CiViQ, Gilles Heriard-Dubreuil z francouzské Mutadis, Jan Haverkamp z nizozemské Greenpeace a Patricia Lorenz z rakouské FoE) doplnilo čtvrté právo na přístup ke zdrojům pro kvalifikovanou účast. V rámci projektů také NTW plánuje začít v roce 2016 vypracovávat rozsáhlou studii zaměřenou na zapojování veřejnosti, do které se zapojí environmentální NGO.

Oba výstupy (zpráva a možná budoucí studie) jsou ohniskem zájmu Evropské komise, která chce podle nich vyhodnotit, jak členské státy realizují článek 10 „Transparentnost“, odstavce 1 a 2 směrnice [2011/70/EURATOM](#) pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem. V souladu s článkem 14 této směrnice musel každý členský stát EU zaslat Komisi zprávu o provádění směrnice před 23. srpnem 2015. NTW shromažďuje všechny zprávy na webu <http://www.enerwebwatch.eu/directive-euratom-2011-70-t46.html?langnav=en>. Co se týče České republiky, Ministerstvo průmyslu a obchodu prý Komisi v termínu zaslalo aktualizovaný návrh Koncepce nakládání s radioaktivními odpady v ČR. Ovšem tento návrh dosud nebyl schválen vládou a čeká ho teprve veřejné projednávání v rámci procesu SEA na podzim 2015. Aby to bylo ještě komplikovanější, Státní úřad pro jadernou bezpečnost prý zaslal Komisi také zprávu, ale zprávu pro účely Společné úmluvy o bezpečnosti při nakládání s vyhořelým palivem a o bezpečnosti při nakládání s radioaktivním odpadem, kterou zasílá vídeňské MAAE každé tři roky, a ta je na onom webu. V současnosti se Calla snaží zjistit u Evropské komise, jaké dokumenty jí byly doručeny ve skutečnosti a zda splnily její očekávání.

Olga Kališová

VYŠLO

Dopady těžby a zpracování uranu na lidské zdraví

Calla vydala informační list [Dopady těžby a zpracování uranu na lidské zdraví](#). Reaguje tak na [rozhodnutí vlády z prosince 2014](#), v němž se poprvé od roku 1989 rozhodla zcela zásadně změnit polistopadové směřování v oblasti těžby a zpracování uranu, když přijala plán ministra průmyslu Mládka na zahájení schvalovacího procesu, na jehož konci má být nový uranový důl mezi Brzkovem a Věžnicí na Českomoravské vrchovině. Jedním z argumentů pro toto rozhodnutí bylo zachování pracovních míst ve státním podniku DIAMO a nová pracovní místa v okolí dolu.

Těžba a zpracování uranu může představovat nebezpečí pro zdraví lidí a životní prostředí vyplývající z možného uvolňování radioaktivních látek, chemických sloučenin, těžkých kovů atd. Největšímu riziku jsou vystaveni lidé, kteří se bezprostředně na těžbě a zpracování uranu podílejí, u nichž jsou důsledky poměrně dobře zdokumentovány. Ale zdravotním rizikům mohou být vystaveni i lidé žijící v okolí, kterým byla zatím věnována daleko menší pozornost.

Kromě samotného uranu, mohou nebezpečí představovat i další doprovodné látky a sloučeniny, např. těžké kovy nebo oxid křemičitý. Nejběžnějším důsledkem je rakovina plic, řádově méně časté jsou zhoubné nádory kůže, rakovina hrtanu nebo některé typy leukémie. Studie z Německa prokázaly také vysoké riziko vzniku silikózy plic - velmi závažného zánětlivého onemocnění vedoucího k náhradě plicní tkáně vazivem.

V letech 1991 až 2009 bylo v ČR ohlášeno 1 038 případů profesních nádorových onemocnění, převažoval zhoubný nádor průdušek a plic, přičemž 77 % postižených pracovalo při těžbě nebo úpravě uranové rudy. U profesionálních nádorů plic je přitom v ČR zaznamenán klesající trend, což je spojováno s postupným útlumem těžby uranu a uzavíráním uranových dolů v České republice.

V Česku je těžbou a zpracováním uranu poznamenalo více než 200 lokalit, kde vzniklo přes 46 milionů m³ hald a téměř 600 ha ploch odkališť plných odpadů z těžby. Navíc při loužení uranu v severních Čechách bylo kontaminováno přes 240 milionů m³ podzemních vod nebezpečnými chemikáliemi. Česká republika byla nucena na sanaci škod způsobených těžbou a úpravou uranu vynaložit již desítky miliard korun. Jen na odstraňování následků škod po chemickém loužení ve Stráži pod Ralskem, se vláda zavázala během následujících třiceti let uhradit 31,3 miliardy korun.

Miroslav Šuta, odborný konzultant v oblasti ekologických a zdravotních rizik z Centra pro životní prostředí a zdraví řekl:

„O zdravotním stavu obyvatel v okolí závodů na těžbu nebo zpracování uranu nejsou v ČR dostupné vědecké studie. Nicméně je známo, že škodliviny spojené s těžbou uranu mohou představovat zdravotní rizika i pro lidi, kteří nepracují přímo v uranových dolech.“

Je potřeba otevřít oči: uranový průmysl, to nejsou jen nová pracovní místa, ale také poškozené zdraví a životní prostředí. Informačním listem se pokoušíme doplnit informace, které se lidé z pozitivně laděných prezentací uranového průmyslu nedozvídají.

Edvard Sequens

Exkurze s rumunským novinářem českými uranovými místy

Prosba [Adriana Mogose](#) z Rumunského centra pro investigativní žurnalismus (ICIJ) navštívit místa v České republice spojená s uranovým průmyslem, se kterou se na Callu obrátil poprvé letos na jaře, byla pro mne samotnou příležitostí prozkoumat nově Stráž pod Ralskem a uvidět Dolní Rožínku a Brzkov z jiného úhlu. Adrianova návštěva se uskutečnila v prvním zářijovém týdnu.

Exkurzi v Ralsku, kde se od 60. let těžil uran chemickým loužením kyselinou sírovou (metoda ISL), dokonale zařídil Josef Jadrný, zakládající člen spolku [Naše Podještědí](#) a náměstek hejtmana Libereckého kraje, pověřený řízením resortu životního prostředí a zemědělství. Společně s manželi Marenčákovými ze spolku a Marcelou Polešovskou z odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Libereckého kraje jsme pak v doprovodu Ludvíka Kašpara, náměstka pro výrobu a ekologii s.p. DIAMO ve Stráži pod Ralskem, viděli jeden z vrtů tzv. vyluhovacího pole, kterým v současnosti vedou vodu kontaminovanou

kyselinou sírovou atd. na neutralizační a dekontaminační stanici NDS 10, zprovozněnou v roce 2010 za 1,370 mld. Kč bez DPH. Také jsme přijeli k bývalému dolu Hamr I, kde od podzimu 2014 díky evropským dotacím srovnali 97 stavebních objektů, důlní věž a komín se zemí, takže jsou tu jen hromady zeminy, sutě a kamení, jež stroje zarovnávají, aby zde mohly být vysázeny stromky. Příliš radioaktivní a kontaminované objekty z dolu a okolí končí v odkališti. Sanační proces v Ralsku započal v roce 1996. Likvidační a rekultivační práce mají být ukončeny v roce 2042 a výdaje za ně se teď odhadují na 50 miliard korun.

To nic nemění na tom, že zdroje pitné vody v Ralsku a širokém okolí jsou neustále v ohrožení. Vždyť je stále v podzemí více než 4 milióny tun kyseliny sírové (taková Slapská přehrada rozšiřující se v podzemí neznámo kam). Bylo tedy opravdu osvěžující se po téhle cestě zastavit ve stínu téměř [tisícileté lípy](#) v obci Kotel-Osečná, která je pro místní symbolem vzdoru vůči těžbě uranu i společně pořádaných akcí pod ní. Pár set metrů od ní probíhá sanace jednoho ze 2,210 průzkumných vrtů ze 60. let, kdy díru po něm vycementují, aby jím nevzlínala kontaminovaná voda z cenomanského kolektoru v asi 130 metrech skrz pitnou vodu v turonském kolektoru nad ním v asi 94 metrech. Oba kolektory jsou odděleny asi 25 metrovou vrstvou izolující horniny, kterou ony průzkumné vrty proděravěly jako cedník.

U Dolní Rožínky jsme měli to potěšení setkat se s předsedou spolku Nechceme úložiště Kraví hora, Martinem Schenkem. A protože Adrianovi nedal s.p. DIAMO GEAM z důvodu pracovního vytížení povolení vstoupit do areálu, nafotili jsme místo toho okolí chemické úpravní s odkalištěm lemovaným fotovoltaickými panely. Zjistili jsme, že ke starému odkališti poblíž obce Rožná je omezený přístup cedulí upozorňující na sledované pásmo se zdroji ionizujícího záření. Nakonec jsme navštívili potenciální plochu u obce Střítež, kde by se v hloubce 500 metrů a hlouběji mohlo na přání SÚRAO rozprostírat hlubinné úložiště pro radioaktivní odpad a vyhořelé palivo z jaderných elektráren o rozloze 300 fotbalových hřišť. Pak jsme si to už bez Martina namířili do Brzkova za starostou Alešem Bořilem, se kterým Adrian také pořídil exkluzivní interview přímo u oploceného pozemku s pamětní deskou bývalé uranové průzkumné těžby.

Foto:

https://www.facebook.com/atomovystat/photos/a.936685313036396.1073741862.131286000243002/936686423036285/?type=1&_mref=message_bubble

Olga Kališová

Těžba uhlí za limity se nevyplatí. Vyplývá to z nové studie ministerstva průmyslu a obchodu

Ekonomické škody způsobené prolomením limitů těžby hnědého uhlí by čtyřnásobně převýšily ekonomické přínosy. Vyplývá to ze studie aktuálně zveřejněné ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO). [Studie](#), kterou zpracovalo Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy (COŽP UK), analyzuje externí náklady těžby hnědého uhlí v severních Čechách. Podle expertů UK by vyšly na 25 miliard korun.

Zástupci ekologických organizací očekávají, že MPO na základě nových výpočtů přehodnotí své stanovisko a doporučí vládě zachovat limity na velkolomech ČSA i Bílina. [Porovnáním externích nákladů](#) těžby ve výši 25 miliard a ekonomických přínosů ve výši 6,6 miliard korun totiž jasně vyplývá, že rozšiřování těžby není pro Českou republiku výhodné.

Vláda má na návrh ministra Mládky rozhodnout o budoucnosti limitů již tento nebo příští měsíc. Pokud by se ministři rozhodli limity prolomit, připravili by tak o domov a snesitelné životní prostředí tisíce lidí na Litvínovsku, ale navíc by uškodili české ekonomice. Jedinými lidmi, kteří by na rozšíření dolů velice vydělali, jsou majitelé těžebních společností.

Závěry studie externalit podporují zachování limitů i přesto, že ministerstvo při jejím zadání některé důležité dopady vynechalo. Za nejvážnější chybu pokládají ekologové vyloučení zdravotních dopadů na občany sousedních zemí. MPO tak dalo implicitně najevo, že životy a zdraví Němců, Poláků či Slováků pro něj nemají žádnou cenu - do vzniklé vzniklých nákladů se započítává pouze dopad na zdraví lidí žijících v České republice. Nebyly hodnoceny ani dopady spalování vytěženého uhlí v domácích topeništích, jejichž měrný dopad na zdraví je vyšší, než u velkých elektráren.

Ve studii vědci pro srovnání vyčíslili i škody, které by vládní rozhodnutí o prolomení limitů způsobilo v rámci EU a v globálním měřítku. Po započítání všech externích nákladů tak došli k částce 900 miliard korun.

[Asociace českých ekologických organizací Zelený kruh vyzvala vládu](#), aby neprodleně potvrdila zachování limitů těžby v současné podobě. Argumentuje nejen dopady na životní prostředí, ale také negativními sociálními a politickými následky porušení dlouhodobého kompromisu mezi místními lidmi a těžaři z roku 1991.

Jan Rovenský, vedoucí energetické kampaně Greenpeace ČR, řekl: „*Pokud by byly započítány všechny negativní dopady po celou dobu těžby, dosáhly by podle vědců vzniklé škody neuvěřitelných 900 miliard. Ministerstvo průmyslu sice bere v potaz pouze zlomek této částky, ale i to bohatě stačí: na prolomení limitů by stát i daňoví poplatníci podle ministerských čísel výrazně prodělali. Naopak královské zisky by čekaly na pány Tykače a Dienstla. Těžko najít pěknější příklad privatizace výnosů a socializace nákladů. Podobně „výhodné“ rozhodnutí by politici ČSSD, ANO a lidovců svým voličům vysvětlovali fakt obtížně.*“

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, řekl: „*Prolomení limitů je ekonomicky nevýhodné, a to i pokud bychom přejali poněkud nacionalistický pohled, který si MPO objednalo a který nezapočítává dopady na zdraví a životy našich sousedů na Slovensku, v Německu či v Polsku. Ministři mohou pokrčit rameny nad tím, že rozhodnutí odnesou také lidé v chudých rozvojových zemích. Jenže zhoršování jejich životního prostředí je jednou z příčin, která je vyhání z domova. Mluvit o pomoci migrantům v zemích původu je na nic, pokud by jim ministři zároveň svým rozhodnutím uškodili.*“

Josef Patočka z iniciativy Limity jsme my, řekl: „*Ministr Mládek by měl hodit ručník do ringu a postavit se za zachování limitů těžby ve stávající podobě, včetně Bíliny. Ochranu si zaslouží nejen domovy lidí v Horním Jiřetíně a Černicích, ale i plíce a uši obyvatel Mariánských Radčic, ohrožené klima a krajina.*“

Tisková zpráva Hnutí DUHA, Greenpeace, Cally, Zeleného kruhu a a Limity jsme my

Stanovisko Klimatické koalice k problematice územních ekologických limitů těžby hnědého uhlí

S vážným znepokojením sledujeme nové snahy o prolomení územních ekologických limitů těžby na velkolomech Bílina a ČSA v Severočeské hnědouhelné pánvi. Těžaři usilují o uvolnění cesty k vytěžení dalších až 873 milionů tun hnědého uhlí, to je však v přímém rozporu s globální, evropskou i českou snahou o ochranu klimatu.

S prolomením limitů nesouhlasíme z těchto důvodů:

- Další enormní emise skleníkových plynů si nemůžeme dovolit. Spálení hnědého uhlí, které leží pod zemí za limity těžby, by způsobilo emise asi 1 350 milionů tun CO₂. To by odpovídalo více než desetinásobku všech ročních emisí skleníkových plynů České republiky, která je jedním z největších producentů skleníkových plynů na hlavu v rámci Evropské unie. Škody způsobené těmito dodatečnými emisemi jsou spočteny na astronomických 888 miliard korun.
- Vědci spočítali, jaké množství zásob fosilních paliv musí zůstat nevytěženo, pokud nemáme překročit cíl omezit oteplení pod 2 °C. Podle výsledků publikovaných v časopise Nature musí Evropa, bez zemí bývalého Sovětského svazu, ponechat v zemi 89 % zásob uhlí. ČR byla v roce 2012 v objemu národního úhrnu těžby hnědého uhlí na 11. místě na světě, v přepočtu na obyvatele je druhá za Řeckem. Je nepředstavitelné, jak by Česko mohlo obhajovat, že ze svých zásob využije mnohem větší podíl, než je přípustné pro EU a další nečlenské státy Evropy jako celek.
- Evropská unie si vytyčila cíl postupně snížit emise skleníkových plynů o 80 – 95 % do roku 2050 oproti úrovni roku 1990. To v případě ČR znamená vypouštět v roce 2050 možná jen 9 MT, nejvýše pak 40 Mt ekvivalentu CO₂ ročně. K tomu je zapotřebí cílený a neustávající přechod od pálení fosilních paliv k využívání čistých zdrojů energie.
- Přídavné znečištění ovzduší by poškodilo zdraví tisíců lidí, celkové škody by dosáhly půl bilionu korun. Při spálení hnědého uhlí, které leží za územními limity, v dnes moderních zařízeních by došlo k uvolnění 700 tisíců tun SO₂, 870 tisíců tun NO_x, více než 100 tisíců tun prachových částic a dalších znečišťujících látek. Environmentální a zdravotní dopady z tohoto znečištění, které by zaplatili občané, dosahují podle vědců Univerzity Karlovy 445 miliard korun. Nejvíce, 375 miliard korun připadá na škody na zdraví lidí, 39 miliardami korun je oceněna ztráta biodiverzity, poškození staveb a dalších materiálů by vyšlo na 11 miliard korun atd.
- Uhlí za limity není potřeba pro energetickou bezpečnost ČR, elektrárny ani teplárny. Potvrdil to návrh Aktualizace Státní energetické koncepce ČR. Ta navíc nepočítá s plným využitím potenciálu úspor a obnovitelných zdrojů, které máme. Návrh ministerstva průmyslu a obchodu oproti vývoji v Evropě nesmyslně počítá se stagnací spotřeby energie. Ze závěrů nezávislých studií společnosti Porsenna vyplývá, že potenciál energetických renovací budov v České republice (144 PJ uspořené energie ročně) je dvojnásobný oproti teplu, které by bylo možno vyrobit z uhlí vytěženého na dole ČSA po prolomení územních limitů těžby (70 PJ ročně). Zbylou část roční konečné spotřeby tepla (119 PJ bez spotřeby průmyslu), mohou dle Pačesovy komise s rezervou pokrýt čisté domácí obnovitelné zdroje tepla a teplé vody (152 PJ).
- Zrušení limitů by připravilo o práci více lidí, než jejich zachování. Rozšíření velkolomu ČSA a zbourání Černic, Horního Jiřetína a průmyslové zóny v Záluží by připravilo o práci 5 tisíc lidí, kteří zde pracují. V samotném velkolomu ČSA naopak v současné době pracuje méně než 600 lidí. Nadpoloviční většina z nich bude navíc v době ukončení těžby v roce 2022 v důchodovém věku, což negativní dopad uzavření dolu na zaměstnanost na Mostecku dále významně sníží. Propuštění 600 horníků v průběhu

sedmi let nemůže být celostátním sociálním problémem. Navíc zateplování domů a rozvoj obnovitelných zdrojů energie by jen v samotném Ústeckém kraji vytvořily kolem 2 300 pracovních míst – spočetli to experti společnosti EkoWATT.

- Většina obyvatel České republiky si prolomení limitů těžby nepřeje. Podle výsledků celostátního průzkumu veřejného mínění agentury Ipsos z února 2014 odmítá bourání obcí kvůli uhlí 68 % občanů České republiky a s úplným či částečným zrušením územních ekologických limitů nesouhlasí 66 % občanů.
- Rušit limity nelze jen na základě argumentů zaměstnanosti, dopady na krajinu a přírodu jsou také enormní. Při debatě se opomíjí, že jakákoliv změna by musela být posouzena z hlediska vlivů na životní prostředí a lidské zdraví při změně Zásad územního rozvoje Ústeckého kraje, který musí být s těžbou dotčenými obcemi nepominutelným partnerem. Posouzeny a diskutovány musí být i další kritéria: problémy stability jižních svahů Krušných hor, narušení nadregionálního koridoru ekologické stability krajiny, který představují suťová pole, zralé bučiny a habřiny na svazích a pod nimi, litorál potoků stékajících z Krušných hor a jejich bezpečné vedení mimo osídlení i těžební jámy velkolomů Bílina i ČSA či zachování alespoň minimálních životaschopných segmentů původní krajiny.
- Zrušení limitů by vrátilo sever Čech zpět na cestu těžbou poškozeného, špinavého prostředí pro život a zmařilo dosavadní investice. Územní ekologické limity byly stanoveny usnesením vlády ČR č. 444/1991. Měly po desetiletích devastace obrovských území a likvidace desítek sídel včetně historického Mostu trvale pozitivním směrem usměrnit budoucí rozvoj Ústeckého kraje i dotčených obcí. Což se dělo a stát, stovky rodin i podnikatelé investovali do své budoucnosti bez těžby uhlí. Namísto toho by došlo ke zničení Horního Jiřetína a Černic, Litvínov by se ocitl pouhých 500 od jámy dolu, přerušené a zkomplikované by bylo silniční spojení z vnitrozemí do obcí na náhorní plošině Krušných hor, jako jsou Hora Sv. Kateřiny, Nová Ves v Horách a Brandov i na zámek Jezeří. Zničeny by byly další státem chráněné památky, např. barokní kostel od J. B. Matheye v Horním Jiřetíně. Zrušení limitů by bylo nutné vnímat jako obrovské morální selhání politických lídrů.
- Kvůli nutnosti razantního snižování emisí se celosvětově rychle snižuje poptávka po fosilních palivech, nastává převis nabídky a snižování cen paliv. Pracovníci v regionu se vystavují nebezpečí, že se nerentabilní důl dostane do rukou insolventního "bílého koně" a stát ani horníci už neuvidí ani korunu (varováním je už osud dolu Paskov), proto je nutno už nyní zahájit státem podpořený řízený útlum a konverzi odvětví.

S pokračující změnou klimatu, stále důraznějším varováním vědců i závaznějšími dopady klimatické změny je zapotřebí zvýšit úsilí pro řešení problému. Mnoho států světa přijalo ambiciózní závazky na cestě k uhlíkové neutralitě. Česká republika, coby stát s jedněmi z nejvyšších historických emisí na hlavu na světě, by měla přijmout svou spoluzodpovědnost za globální problém a jít méně rozvinutým a chudším zemím příkladem. Potřebné technologie i know-how pro přechod na bezemisní ekonomiku máme k dispozici, pro prolamování limitů těžby a další pálení uhlí proto není žádný důvod.

Žádáme proto českou vládu, aby potvrdila územní limity těžby v severních Čechách a odepsala zásoby uhlí za limity na dolech Bílina a ČSA.

KLIMATICKÁ KOALICE je platformou českých nestátních neziskových organizací, které se zabývají zejména ochranou životního prostředí, rozvojovou spoluprací a humanitární pomocí.

Jejími členy jsou: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Centrum pro dopravu a energetiku, Educon, Ekologický institut Veronica, Frank Bold, Ekumenická akademie Praha, Glopolis, Greenpeace ČR, Hnutí DUHA, Přátelé přírody ČR a Resilience CZ.

„Skončeme s těma teroristama zelenejma, který tam byli asi deset patnáct let zpátky, a nedělejme nic nad pravidla Evropské unie. To jak zaplemnila tahle nátlaková skupina ekologických a zelených teroristů českou legislativu v porovnání s jinejma... gold-platingy byly právě největší v této oblasti. Takže prosím, buďme moudří a zjednodušme to.“

Jaroslav Hanák, prezident Svazu průmyslu a dopravy ČR, z projevu na Sněmu Svazu průmyslu a dopravy v Brně

k tématu nového stavebního zákona, 14. 9. 2015

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/215411058270914> (30:52-31:19 minuta záznamu)

Tempu globálního růstu obnovitelných zdrojů jádro nestačí

Také letošní vydání publikace [World Nuclear Industry Status Report](#) přináší srovnání aktuálního rozvoje odvětví obnovitelných zdrojů a jaderné energetiky. Jako měřítko tradičně využívá tři parametry – objem prostředků investovaný do srovnávaných technologií, instalovaný výkon a produkci elektřiny.

V roce 2014 se investoři rozhodli financovat nové projekty obnovitelných zdrojů za 270 miliard dolarů (nezapočítávají se velké vodní elektrárny), což znamená 17% nárůst oproti předchozímu roku. Rychlý růst zaznamenal zejména objem investic do decentralizovaných zdrojů s výkonem do 1 MW, s celkovou částkou 73,5 miliard dolarů – významná část připadá střešní fotovoltaické elektrárny. U jaderných elektráren byl zájem investorů výrazně menší – během roku byla zahájena výstavba tří reaktorů (po jednom v Bělorusku, Argentíně a Spojených arabských emirátech) s celkovým odhadovaným objemem investic kolem 15 miliard dolarů.

Vzhledem k poklesu cen rostl instalovaný výkon obnovitelných zdrojů rychleji než objem investic. Větrných elektráren přibýlo 49 GW (oproti 34 GW v roce 2013), v případě solárních šlo o přírůstek 46 GW (oproti 40 GW v roce 2014). Celosvětový instalovaný výkon jaderných reaktorů se meziročně zvýšil o 4 GW.

Zatímco v celkovém globálním instalovaném výkonu již obnovitelné zdroje jadernou energetiku předčily, v roční výrobě elektřiny se náskok reaktorů snižuje pomaleji (v důsledku vyššího využití instalovaného výkonu v jaderných elektrárnách). Roční produkce větrných a solárních elektráren se dostala na 880 TWh, jaderné elektrárny vyrobily 2410 TWh. V řadě hospodářsky významných zemí již obnovitelné zdroje (bez započtení vodních elektráren) produkci jaderných elektráren převyšují, konkrétně jde o Brazílii, Mexiko, Čínu, Indii, Japonsko, Německo, Nizozemí a Španělsko.

Speciální pozornost je věnována Číně, která zůstává dominantní zemí z pohledu investic do jádra i obnovitelných zdrojů. V roce 2014 zde bylo prostavěno 83 miliard dolarů v sektoru obnovitelných zdrojů a 9 miliard dolarů na stavbách reaktorů. Větrné elektrárny v Číně vyrobily 158 TWh elektřiny, jaderné 124 TWh.

Karel Polanecký

Velká Británie je perfektně geograficky umístěná pro 100 % výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů

Rozhovor Chrise Baraniuka z New Scientist s Maltem Jansenem, vědeckým pracovníkem Fraunhoferova institutu pro větrnou energii a technologie energetického systému (Fraunhofer IWES) v německém Kasselu.

Mohly by být zdroje elektřiny pro Spojené království Velké Británie a Severního Irsku 100 procentně obnovitelné?

Rozhodně ano. Spojené království by mohlo založit výrobu své elektřiny především na solárních panelech a větrných turbínách - nejlevnějších technologiích pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů. Ale samozřejmě, že slunce vždy nesvítlí a vítr vždy nefouká, a proto by tyto zdroje musely být vyvažovány nějakými záložními zdroji. Jedním z možných záložních zdrojů je biomasa, která se používá k výrobě biometanu, který může být skladován, dodán do distribuční sítě zemního plynu nebo na požádání spálen při výrobě elektřiny.

Nejsou solární články ještě stále málo výkonné?

Důležitou otázkou není ani tolik efektivita: hlavní věc je cena za každou kilowatthodinu vyrobené elektřiny. Solární panely jsou teď tak levné, že jejich účinnost se stala méně důležitou. Existuje tolik střech ve Velké Británii a v Německu, že kdybychom na každou z nich nainstalovali solární panely, produkovaly by mnohonásobně více elektřiny pro naše země.

Je Velká Británie vhodná pro obnovitelné zdroje energie?

Velká Británie má úžasný potenciál a částečně ho využívá moudře tím, že instalovala větrné elektrárny na moři. Mohla by to ještě vylepšit instalací větrných elektráren na souši, ačkoli to je víc podmíněné politickým rozhodnutím. A například stavět přílivové elektrárny v mé zemi nedává smysl, protože Německo má rozdíl mezi přílivem a odlivem jen 1-2 metry, kdežto postavit přílivové elektrárny ve Walesu, kde je rozdíl až 10 metrů, smysl má.

Mění se politika kolem obnovitelných zdrojů?

V Německu určitě ano. Děláme docela dobrou práci, abychom dosáhli 80 procent výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů do roku 2050. My Němci rádi plánujeme věci v dostatečném předstihu, ale nemůžeme znát všechny komplikace, které se stanou do roku 2050, takže jsme zvolili velmi „německý“ přístup a průběžně vyhodnocujeme naše kroky každých pět let.

Státní dotace ve Velké Británii pro domácí výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů jsou tak populární, že existují obavy, zda je jejich financování udržitelné.

V Německu jsme před dvěma lety vedli diskusi o nákladech souvisejících se zaváděním obnovitelných zdrojů energie. Lidé si často neuvědomují, že ačkoli se náklady kvůli počátečnímu připojení obnovitelných zdrojů do sítě zvýší, velkoobchodní cena elektřiny se ve výsledku sníží, čímž se prakticky vyrovná ono počáteční zvýšení nákladů: změnit energetické hospodářství není snadné, ale čím rychleji se to provede, tím levněji to vyjde. I přesto, že v současnosti jsou v

Německu obnovitelné zdroje stále připojovány, cena elektřiny se již stabilizovala.

Existují další věci, o kterých lidé možná nepřemýšlí, když uvažují o obnovitelných zdrojích energie?

Musíte se na to podívat z širšího úhlu pohledu. Zhruba dvě třetiny peněz nutných pro provoz konvenčních elektráren zůstává v zahraničí jako náklady na palivo, zatímco peníze, které zaplatí lidé ve Velké Británii za obnovitelné zdroje energie, zůstanou součástí britské ekonomiky. A infrastruktura obnovitelných zdrojů energie bude vytvářet pracovní místa ve Velké Británii na mnoho let dopředu. Chcete-li se rozvíjet a vytvářet nová pracovní místa a inovaci ve vaší zemi, měli byste do toho jít a utkat se s tou výzvou.

Olga Kališová podle Chrise Baraniuka, New Scientist

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Je malé milé?

Téměř vždy, když na písčínách ukazují nějakou vzácnou rostlinu, uslyším otázku: „A kde je?“ Pískomilné kytky jsou totiž obvykle vzrůstem trpasličí a chcete-li obdivovat jejich krásu, musíte se k nim sehnout. Uznejte sami, že když jim říkáme „myší ocásek nejmenší“, „šáchorek žlutavý“, „bělolist menší“ nebo dokonce „drobýšek nejmenší“, nic jiného se od nich čekat ani nedá.

Speciální nároky na rostliny pak mají kameramani. Uvědomělá kytka by měla být velká, barevně kvetoucí a pokud možno v pohybu. Nakonec většinou nemusí skotačit po písku, měla by se však alespoň ladně kývat ve větru. Což miniaturní a dosti přízemní („třezalka rozprostřená“) květiny nedokážou.

Většinou pak hučím do kameramana, aby natočil alespoň tu kvetoucí bublinatku nebo zeměžluč. A někdy se to dokonce podaří. Ale můžete se vsadit, že v konečném sestřihu se maximálně mihnou. Zato uvidíte dlouhé záběry na třtinu křovištní vlající ve větru a vrbovku úzkolistou obletovanou čmelákem.

Jiří Řehounek

Chraňte svůj oblíbený druh pozorováním

Jste-li milovníky přírody a pozorovateli ptactva, tak jste jistě již narazili na některou z aplikací či webových portálů určených ke sběru a ukládání vašich dat. Mezi ně patří například Faunistická databáze ČSO (avif.birds.cz), databáze Observado, eBird nebo BirdTrack. Tyto a podobné databáze se v posledních deseti letech rychle rozšířily a jsou skvělým nástrojem, který pomáhá všem dobrovolníkům a zájemcům o občanskou vědu (citizen science) archivovat a zveřejňovat svá pozorování ptáků i jiných skupin zvířat. Dnes je různými databázemi pokryto území celé Evropy.

Možná si zrovna říkáte, že by bylo skvělé, kdyby všechny údaje shromážděné v celé Evropě mohly být

analyzovány společně, což by pomohlo lépe pochopit (nejen) migraci ptáků napříč různými regiony, zeměmi a dokonce i celými kontinenty? S touto myšlenkou zahájila nedávno svůj provoz iniciativa [Euro Bird Portal](http://www.eurobirdportal.org) (EBP, <http://www.eurobirdportal.org>), která je zastřešená organizací Evropská rada pro sčítání ptáků (EBCC) a je podporována BirdLife International. EBP si klade za cíl sledování výskytu ptáků v čase a v prostoru Evropy, mimo jiné sleduje průběh migrace ptáků ([aktivní mapy](#) na webu EBP zobrazující průběh migrace). K EBP se v současnosti připojilo 29 institucí z 21 evropských zemí, včetně 15 evropských partnerů BirdLife International, mezi kterými nechybí ani ČSO. Tito partneři přinášejí do projektu mimo jiné i mnoho zkušeností se sběrem kvalitních dat od tisíců dobrovolných spolupracovníků a také s jejich odborným zpracováním. Díky tomu mají nasbíraná data veliký potenciál také v péči o ohrožené druhy a populace, protože znalosti o rozšíření a početnosti jednotlivých živočichů jsou základními kameny jejich následné ochrany!

Databáze EBP kromě sběru dat také umožňuje zobrazení na interaktivních mapách, kde lze mimo jiné sledovat průběh přeletu a tahu jednotlivých druhů napříč naším kontinentem. Kromě toho, že lze snadno zjistit, kdy a jak ptáci přilétají, lze údaje využít např. k hodnocení vlivu klimatických změn, nebo šíření nepůvodních druhů. Velký význam má databáze také v oblasti praktické ochrany – při hodnocení vlivu stavebních záměrů jako jsou větrné farmy, dálnice, přístavy, nebo při sledování potenciálního šíření nákaz, jako je ptačí chřipka.

On-line portály provozované partnery EBP sbírají ročně asi 30 milionů pozorování ptáků, na čemž se podílí přes 100 000 aktivních pozorovatelů. Tím pádem se jedná o největší a nejdynamičtější soubor dat o biologické rozmanitosti v Evropě nasbíraný prostřednictvím občanské vědy. Je tomu tak především díky již zaběhnutým portálům, jako jsou například eBird, který má 7 000 registrovaných uživatelů, kteří dosud nashromáždili na 5 milionů pozorování, BirdTrack s přibližně 15 000 údaji za den a 24 000 registrovanými uživateli, nebo Observado (který shromažďuje i údaje o měkkýších, hmyzu a rostlinách) jež obsahuje 11 milionů záznamů, z kterých 10 milionů tvoří pozorování ptáků. Databáze birds.cz provozovaná ČSO, které pokrývá území ČR má nyní téměř 3 000 aktivních přispěvatelů a přes 1 milion záznamů, přičemž na její platformě běží také mapování hnízdního rozšíření ptáků v ČR, sčítání vodních ptáků, monitoring čapích hnízd, čejek atd.

Až tedy příště vyrazíte na procházku do parku nebo navštívíte vaše oblíbené místo v přírodě, kde uvidíte nějaké (nejen) zajímavé ptáky, snažte se získat nejen co nejlepší snímky nebo zápis do svého osobního deníku, ale zadejte pozorování do databáze. Stanete se tak jedněmi z těch, kteří tímto nenáročným způsobem chrání své oblíbené opeřence a pomáhají odhalit odpovědi na mnoho otázek z jejich života a jsou tak vskutku pravými moderními amatérskými ornitology a pozorovateli ptactva.

Jan Havlíček (převzato z webu ČSO), volný překlad podle: Ivan Ramirez: Your birdwatching could now protect your favourite species (web BirdLife International 01/09/2015) <http://www.birdlife.org/europe-and-central-asia/news/your-birdwatching-could-now-protect-your-favourite-species>

Občanský biologický průzkum v údolí Rudolfovského potoka

Žaloba podaná na krajský úřad kvůli potvrzení registrace významného krajinného prvku (VKP) Rudolfovský lom leží stále u soudu. Ochránci údolí Rudolfovského potoka ale nezhájí. Jejich letošní hlavní aktivitou je biologický průzkum údolí, který je částečně hrazený z tzv. rychlého grantu Nadace VIA a podílí se na něm i Calla a přírodovědec Alois Pavlíčko.

Průzkum leží hodně na bedrech místních aktivních občanů, jinak též členů a příznivců spolku *Náš domov*. Zahrnuje např. fotodokumentaci živočichů a rostlin žijících v údolí, přičemž fotografie poté určují biologové. I naprostí laikové tak mohou při výletech do přírody obohatit naše znalosti o fauně a flóře

nějakého území. Podařilo se totiž zachytit i druhy, o jejichž výskytu v údolí dosud nebylo nic známo, např. užovku hladkou (viz foto Jaroslava Valevského ml.) nebo bělopáska tavolníkového.

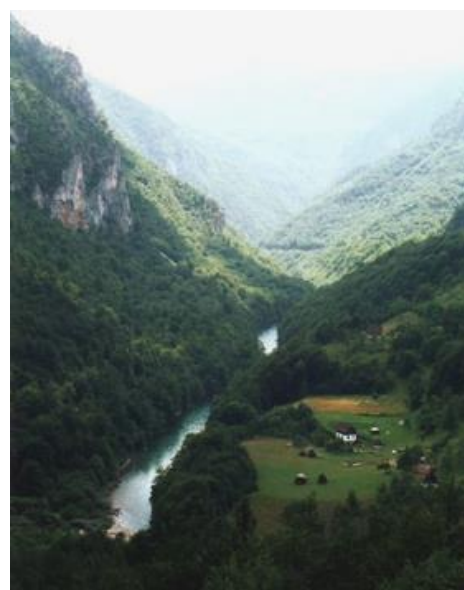
Biologický průzkum by měl být dalším argumentem pro ochranu VKP Rudolfovský lom i celého údolí před další zástavbou. A zároveň návodem pro další aktivní občany hájící cenné přírodní lokality za vlastními humny před škodlivými zásahy.

Jiří Řehounek

Modré srdce Evropy

Asi leckterý s čtenářů *Ďáblíka* obdivoval na dovolené nějakou tu balkánskou řeku. Na rozdíl od těch střeoevropských má mnoho řek v jihovýchodní Evropě ještě stále přirozený charakter. To však nemusí trvat dlouho. Balkánské státy plánují podle organizace *Riverwatch* výstavbu více než 570 větších vodních elektráren, často v přírodně cenných oblastech. Kvůli tomu vznikla kampaň „Save the Blue Heart of Europe“ („Zachraňme modré srdce Evropy“), která si klade za cíl chránit dosud nedotčené balkánské řeky. Web této kampaně naleznou zájemci na <http://www.balkanrivers.net>.

Jiří Řehounek

Jak se letos dařilo čápům?

Letošní čapí rok byl průměrný. I když se zdá, že celkový počet vyvedených mláďat bude nižší než v loňském roce, rozhodně se letos neopakovala tragická situace z roku 2013, kdy deště a chlad zabily většinu mláďat.

„Počasí ovlivňuje ptačí životy ještě více než ty naše,“ říká ředitel ČSO Zdeněk Vermouzek. „Naštěstí velká vedra přišla až v době, kdy již většina čápat létá a může se přesunout tam, kde je zrovna dostatek potravy. V době žní to jsou především čerstvě posekaná nebo podmítnutá pole.“

Vedro čápům příliš nevadí. Čápi hnízdí i kolem Středozemního moře, s vysokou teplotou si poradí. Dospělí dokážou malá mláďata před nepřízní počasí chránit svými křídly, která podle potřeby vytvářejí deštník nebo slunečnick. Větším mláďatům alespoň nosí ve voleti vodu na pití i na schlazení.

„Zajímavou adaptací na vedro a sluneční žár je zvyk pokálet si svým vlastním trusem nohy,“ vysvětluje Vermouzek. „Po zaschnutí trusu nohy zbělají, takže běháky dospělých čápů pak nejsou červené, ale bílé. Od takto zbarvených nohou se lépe odrážejí sluneční paprsky a nepřehřívají se. Podobně to dělají i příbuzné druhy, například američtí kondoři.“

Finální čísla o letošním hnízdění čápů budeme znát až v průběhu podzimu, po doplnění a vyhodnocení všech pozorování. Aktuální informace jsou ale stále dostupné na webu o čápech cap.birdlife.cz/mapa. Alespoň jedno pozorování máme ze tří čtvrtin známých hnízd, na valné většině z nich jsou zdokumentována mláďata. Stejně jako v minulém roce u nás letos hnízdilo přes 800 párů čápů, které sledovalo přes 500 dobrovolníků.

„Je skvělé, že lidé sledují čápy i letos, přestože jsme je propagovali méně, než v loňském roce celoevropského sčítání. Díky spoustě dobrovolníků vzniká unikátní databáze mapující výskyt a úspěšnost jednoho ptačího druhu, která může v budoucnu zásadním způsobem přispět k ochraně čápů i jejich prostředí,“ říká koordinátorka čápích stránek Barbora Kamieniecká.

Výskyt čápů úzce souvisí se způsobem obhospodařování krajiny. Intenzivní zemědělství v podobě obrovských lánů chemicky ošetřených monokultur a rybníky zaměřené na maximální výnos ryb jim, stejně jako mnoha dalším druhům, rozhodně nesvědčí.

Tisková zpráva ČSO (redakčně upraveno a kráceno)

Rysí tulák z Prachaticka došel až k Linzi

Mezinárodní spolupráce umožňuje lépe mapovat a chránit rysy. Poprvé se rysí samec Luděk objevil před objektivem fotopasti Hnutí DUHA letos počátkem dubna. Opakovaně byl pozorován na Prachaticku, a nyní se k velkému překvapení českých i rakouských ochránců přírody objevil v sedmdesát kilometrů vzdáleném lesním komplexu Kürnbergerwald u rakouského Lince.

Na monitoringu a ochraně rysa ostrovida na Šumavě spolupracují zoologové z ALKA Wildlife a Hnutí DUHA s kolegy z rakouského Luchsprojekt Österreich Nordwest. Tato přeshraniční spolupráce nyní přináší cenné výsledky. Aktuální zjištění potvrzuje velikou pohyblivost vzácných a ohrožených rysů. Pro jejich efektivní ochranu je proto zásadní udržet prostupnou krajinu, aby se zvířata mohla bez rizika přesouvat na velké vzdálenosti. Rys na své pouti z Prachaticka do Lince musel překonat frekventované silnice spojující rekreační oblasti na levém břehu Lipna a další části jižní Šumavy. Otázkou také je, jak se dostal přes Dunaj. Buď je mladý samec velmi dobrý plavec, nebo širokou řeku překonal po mostě u elektrárny v Ottensheimu. Nic z toho ovšem není bez rizika. Střety s automobily na silnicích a pytláctví představují dvě

největší rizika pro současnou česko-bavorsko-rakouskou populaci rysa ostrovida.

Luděk není prvním rysím cestovatelem, kterého mezinárodní tým zoologů zaznamenal. Šelmy neznají hranic, a tak dnes na česko-bavorsko-rakouském pomezí žije 60-80 rysů a někteří z nich hranici pravidelně překračují. V minulých letech přírodovědci zmapovali cestu rysa Duvery, který byl na podzim 2012 vyfocen v Rakousku u Dunaje a v květnu následujícího roku v Chráněné krajinné oblasti Blanský les. Na takto dlouhé vzdálenosti se častěji vydávají právě mladí rysí samci, kteří si hledají nová teritoria.

„Příklad rysa Luděka ukazuje na důležitý aspekt ochrany této vzácné kočkovité šelmy: na nutnost zachování krajiny průchodné pro migrující zvířata, na ochranu takzvaných migračních koridorů. Jinak budou jednotlivé populace izolovány, což může vést až k jejich postupnému zániku. A protože zvířata neznají hranice, musí být ochrana těchto populací i jejich propojenost řešena na mezinárodní úrovni. Prioritou by mělo být zejména zachovat spojení mezi česko-bavorsko-rakouskou rysí populací a sousedními populacemi: karpatskou a alpskou, které patří k největším v Evropě,“ říká Tereza Mináriková z ALKA Wildlife.

„Moc si vážím práce a úsilí našich dobrovolníků, díky kterým jsme mohli přispět k poznání této vzácné šelmy. Zpráva o výskytu rysa Luděka nedaleko Lince nás utvrzuje v tom, že naše práce má smysl a přináší konkrétní výsledky,“ dodává Josefa Volfová, koordinátorka Rysích hlídek z Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Hnutí DUHA (redakčně upraveno)

Koalice proti palmovému oleji na webu

Před časem jsme čtenáře Ďáblíka informovali o vzniku Koalice proti palmovému oleji. Spektrum jejích aktivit se od té doby rozrostlo, o čemž se mohou zájemci přesvědčit na webu <http://www.stoppalmovemuoleji.cz/>. Nově na něm najdete mimo jiné i kalendář akcí, které se týkají problematiky palmového oleje a jeho vlivu na přírodu. Důležitou součástí webu jsou také seznamy výrobků, které jsou rozdělené podle obsahu palmového oleje a šetrnosti k životnímu prostředí. A určitě nepřehlédněte ani možnosti, jak se do koalice osobně zapojit.

Jiří Řehounek

---

11. srpen 2015 - požár skládky odpadu v katastru Hůr

Už dříve jsme čtenáře Ďáblíka informovali o snahách obce Hůry a spolku Náš Domov, které by měly pomoci zlikvidovat skládku nelegálního odpadu. To jsme ale ještě nevěděli, jak horké léto nás čeká, a že dojde k požáru skládky.

Je to již více jak měsíc, kdy v úterý 11. srpna večer vznikl na zmíněné skládce požár, a to v takovém rozsahu, že se muselo sjet na 13 jednotek požární ochrany včetně SDH Rudolfov. Policie České republiky tuto událost řeší jako nedbalostní nebo úmyslný čin zatím bohužel neznámého pachatele.

Podle informací z Českobudějovického deníku provedla Česká inspekce životního prostředí v lokalitě Rudolfovského potoka měření kvality vod. Rozbory byly provedeny akreditovanou laboratoří. Naštěstí bylo konstatováno, že jak vlastním požárem, tak ani hasebními pracemi nedošlo k negativnímu ovlivnění

kvality vody v Rudolfovském potoce.

Vše tedy dobře dopadlo, ale ukázalo se, jak je problém skládky aktuální. Obec Hůry nechala v průběhu srpna provést detailní analýzu množství odpadů na skládce odbornou firmou. Závěrečná zpráva popsala, že v daném území je aktuálně zhruba 6300 tun odpadu. Největší položkou jsou koberce, které tvoří více jak polovinu tohoto množství.

Nad výsledky této analýzy se uskutečnilo jednání mezi starostou Hůr Jiřím Borovkou a hejtmanem Jihočeského kraje Jiřím Zimolou. Dle pana starosty výsledky jednání naznačují, že k řešení skládky jsme zase o krok blíže. Pan hejtman si uvědomuje, že řešení této nelegální skládky je pro kraj prioritní nejen z pohledu ochrany přírody, ale i z pohledu značné blízkosti k velké městské aglomeraci a k téměř přímému kontaktu skládky s tělesem dálnice D3. Pokud se s těmito myšlenkami ztotožní i krajské zastupitelstvo, bude otevřena další cesta k definitivní likvidaci tohoto nechtěného dědictví.

Takže platí, že všechno zlé je pro něco dobré. Požár skládky všem důrazně připomněl nezbytnost řešení tohoto letitého problému.

Milan Třebín (psáno pro Rudolfovské listy, foto ze zásahu Policie ČR)

DOPISY ČTENÁŘŮ

Jak věrohodně informuje veřejnoprávní televize

Koncem listopadu minulého roku mne oslovila jihočeská redakce České televize dotazem, jaký názor má naše sdružení na případné častější splavnění Čertových proudů dle projektu obcí Vyšší Brod a Loučovice. K tomu jsem redaktorům sdělila, že nemáme k projektu žádné informace, ani nám není známo, že by v té věci bylo vedeno nějaké správní řízení, proto se nemůžeme k němu konkrétně vyjadřovat.

Dále jsem řekla, že my bychom neměli žádné námítky proti častějšímu vypouštění vody do této části původního koryta Vltavy, jemuž by takové proplachování mohlo prospívat, pokud by to ovšem nebylo v rozporu s vodohospodářskými zájmy. Častější vypouštění vody by sice mohlo být eventuálně využito ke státní ochranou přírody řízenému častějšímu sportovnímu splouvání tohoto úseku řeky, které samo o sobě by přírodu poškozovat nemuselo, problém ale vidíme v množství a katastrofální neukáznělosti nejen samotných vodáků, ale i masy diváků, kteří ani při občas pořádaných závodech nerespektují zákazy vstupu, zejména na pravý břeh koryta se zvláště chráněnou vegetací a poškozují tím přírodu, např. sešlapáváním lišejníkových porostů na balvanech kamenného moře. Další škody na biodiverzitě NPR vznikají pohybem turistů mimo značené stezky. Takovému chování nelze účinně zabránit pouhými informačními tabulemi, státní ochrana přírody nemá ani žádné personální rezervy pro případný trvalý dozor v rezervaci.

Ve svém vyjádření jsem vycházela z vegetačního průzkumu Národní přírodní rezervace Čertova stěna – Luč, provedeného v roce 1986 botanikem Josefem Albrechtem, podle něhož bylo zásadní snížení průtoku vody balvanitým korytem Vltavy po vybudování lipenské přehradě v roce 1959 nepříznivým faktorem pro vegetaci zájmového území. V následujících letech pak docházelo k postupnému zameňování okrajových částí koryta a k uchycování nitrofilní vegetace, neboť většina vody protékala tunelem pod masívem hory Luč do vyrovnávací nádrže Lipno II., pouze s výjimkou povodňových stavů a

mimořádného vypouštění vody pro sportovní účely (např. od roku 1967 se zde koná jednou za několik let mistrovství světa ve vodní kanoistice) Málo proplachované koryto mělo dle Albrechta tendenci k pomalému zanášení a zarůstání bylinnou vegetací, domníval se však, že jednorázová proplachování v souvislosti s konáním slalomových závodů snad zatím postačí tento negativní jev omezovat. Dle Petra Šišky z AOPK, spoluautora Návrhu péče o NPR Čertova stěna a Luč z roku 2002, se situace zlepšila po roce 2000, kdy byl asanační průtok zvýšen.

Česká televize z mého výše uvedeného vyjádření, kterým jsem chtěla upozornit na komplikovanost celé problematiky, neboť často je nám vyčítáno “černobílé vidění” či programový negativismus, vystříhla pouze větu: “My bychom neměli žádné námitky proti častějšímu vypouštění vody.....”.

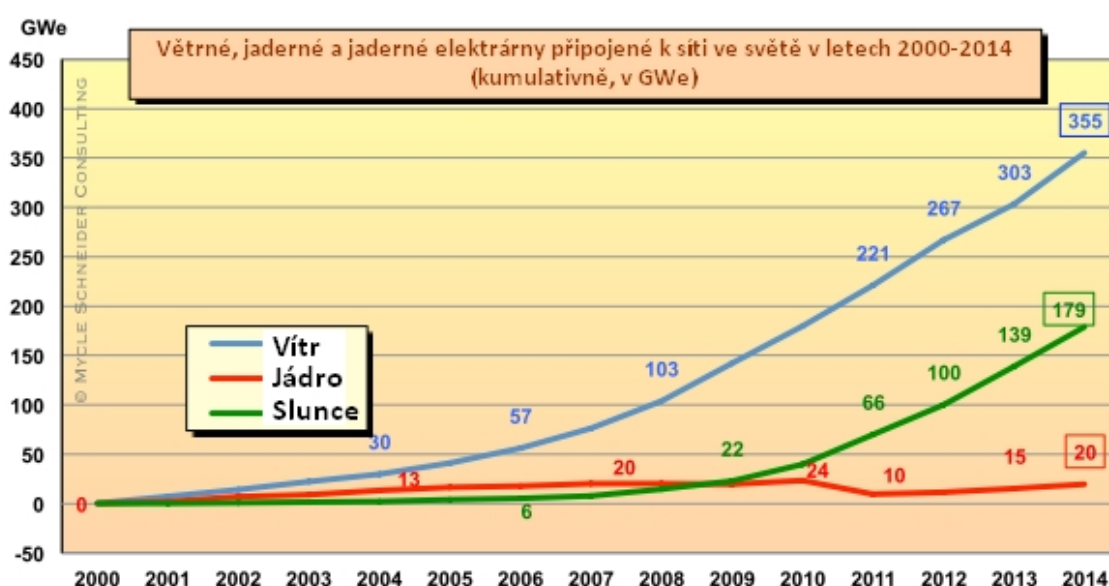
Tím byla ovšem tato věta vytržena ze širšího kontextu a v podstatě zneužita ke zkreslení našeho názoru na intenzivní “tvrdé” turistické využívání předmětného území v rezervaci. Jak jsem se dověděla od místních ochránců přírody, tuto mou větu si berou příznivci šíleného projektu obcí Vyšebrodka, kteří, jak jsem teprve dodatečně zjistila, chtějí docílit vypouštění vody každých pět hodin po pět dnů v týdnu, při “invazi” cca 500 vodáků denně (!), za záminku, že vlastně ani ti “ekologisti”, jak nás často nazývají, proti jejich úmyslu nic nemají.

Postoj našeho sdružení k vodáckým závodům či masivní vodní turistice v této rezervaci se ale rozhodně nezměnil o stoosmdesát stupňů od doby, kdy jsme se zúčastňovali správních řízení k jejich pořádání (jak nám ve své reportáži “podsunula” Česká televize). Vždy jsme zdůrazňovali, že naše stanovisko k vodáckým soutěžím v Čertových proudech bude nesouhlasné, dokud si sportovci neuvědomí, že masově navštěvované akce jsou a budou vždy devastující pro přírodu, pokud divácké davy nikdo nedokáže účinně ukáznit. Naše sdružení se poté stávalo terčem potupných článků ve sportovních časopisech, jejichž autoři v ničení přírody během závodů neviděli žádný problém.

Když jsem se proti manipulaci s naším vyjádřením pro ČT (k němuž ostatně nedošlo poprvé) ohradila, sdělil mi vedoucí jihočeské redakce Aleš Hazuka, že “sestřih reportáží si dělá Praha, oni, Jihočeši, nemohou ovlivnit, co si z natočeného materiálu Praha vybere”. Z toho pro mne osobně plyne poučení, že je nejlépe žádná vyjádření, nejen komerčním, ale ani veřejnoprávním masmédiím, (kromě solidního pořadu “Nedej se”) raději neposkytovat.

Jaroslava Brožová, členka Sdružení Jihočeské matky

GRAF MĚSÍCE

Sources: WNISR, BP Statistical Review 2015

Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku „Kroužkování v polích u Kaliště“

s ornitologem Petrem Veselým (PřF JU)

Vycházka spojená s pozorováním, poznáváním, odchytem a kroužkováním ptáků.

Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny. Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky

Sobota 17. 10. 2015 od 9:30 hod.

Sraz na zastávce českobudějovické MHD Kaliště (linka č. 10)

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 605 066 898, RehounekJ@seznam.cz, <http://www.calla.cz>

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Hnutí DUHA České Budějovice a Calla
Vás srdečně zvou na besedu z cyklu Zelených čtvrtků

„Splavnění Vltavy, ano či ne?“

s Ing. Pavlem Vránou, Ph.D.

*Potřebujeme Vltavu splavňovat? Vyplatí se to? Bude to mít nějaký dopad na přírodu?
Je Vltava kanál nebo řeka?*

Ve čtvrtek 15. října 2015 od 18:00 hodin

v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Hnutí DUHA České Budějovice, Dlouhá 134, Kaplice, tel: 380 311 459
ceskebudejovice@hnutiduha.cz, <http://www.hnutiduha.cz>

Akce je aktivita projektu „Pojďme do přírody/Povídejme si o přírodě“, který je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice. Akci také podpořil Jihočeský kraj a síť Krasec.

Seminář

Ochrana pískoven: neživá příroda a legislativa

Calla a Krasec Vás srdečně zvou na odborný seminář zaměřený na ochranu neživé přírody v pískovnách, socioekonomické aspekty rekultivací po těžbě nerostných surovin a aktuální stav legislativy s ohledem na přírodě blízkou obnovu. Seminář je určen především pracovníkům státní správy a samosprávy, nevládních organizací a těžebních či rekultivačních firem, neuzavírá se však ani dalším zájemcům o problematiku.

Lektoři (v abecedním pořadí): **Milan Boukal** (KÚ Pardubického kraje), **Kamila Botková** (Českomoravský štěrk a. s.), **Miroslav Hátle** (AOPK ČR – Správa CHKO Třeboňsko), **Pavel Chotěbor** (MŽP ČR), **Tomáš Chuman** (PřF UK), **Jiří Klápště** (MŽP ČR), **Tomáš Matějček** (PřF UK & PřF UJEP), **Martin Netoušek** (Českomoravský štěrk a. s.), **Petr Rajlich** (Jihočeské muzeum), **Jiří Řehounek** (Calla), **Klára Řehouňková** (PřF JU)

Místo konání: České Budějovice, budova Krajského úřadu Jihočeského kraje, B. Němcové 49/3, číslo dveří 325 (zasedací místnost odboru školství, mládeže a tělovýchovy).

Datum: čtvrtek 19. listopadu 2015, 9:30

Odeslání závazné přihlášky: do 19. října 2015

Kontakty pro seminář: Jiří Řehounek (RehounekJ@seznam.cz, 605 066 898)

Festival ptactva – Jihočeský kraj

rybník Řežabinec, Ražice

V neděli 4. 10. jste od 9:00 do 13:00 očekáváni na stálém stanovišti u pozorovací věže u rybníka Řežabinec (přístupová cesta vede od železničního přejezdu v Ražicích u Písku po malé asfaltce vedoucí těsně podél žel. trati směrem na západ (= směr Strakonice, Plzeň), kolem rybářské bašty (kdo jede autem, může parkovat 100 m za baštou před zákazem vjezdu) a po cestě mezi rybníkem a tůněmi dojdete až k pozorovací věži, celkem asi 1,5 km). Připravena je ukázka odchyty a kroužkování ptáků, zajímavé vyprávění o nich a pozorování vodních ptáků na hladině rybníka silným dalekohledem. V případě dostatečného počtu zájemců i procházka s ornitologem za ptáky kolem rybníka – odchody v 10:00 a/nebo v 11:00. Nezapomeňte si dalekohledy. Plakát s informacemi [zde](#). Vedou Jiří Šebestian a Karel Pecl, zoologové Prácheňského muzea v Písku.

Kontakty: E-mail: [sebastian\(zavináč\)prachenskemuzeum.cz](mailto:sebastian(zavináč)prachenskemuzeum.cz), tel.: 382 201 111, 607 720 398.

STUDUJ PŘÍRODU ON-LINE!

NOVÉ E-LEARNINGOVÉ KURZY

- Kritické myšlení v ochraně přírody
- Managementy
- Lesnictví
- Ochrana vod
- Vývoj české krajiny
- Legislativa a ochrana přírody
- Zemědělství
- Globální změna klimatu

Přihlásit se můžete na www.forumochranyprrody.cz/e-learning

Fórum
ochrany přírody

Tchořovice u Blatné

Sraz v neděli 4. 10. v 9:00 na zastávce ČD v Tchořovicích u Blatné. Z Blatné je možné přijet na kole, autem či přijít pěšky (pěkná trasa vede přes Řečici kolem Hajanského rybníka). Kdo se mailem předem nahlásí a přijede do Tchořovic do 6:52 (je to i čas příjezdu vlaku od Blatné) může se zúčastnit už začátku doprovodné kroužkovací akce, zhlédnout ukázku kroužkování ale budou moci všichni účastníci. Vycházka povede k rybníkům v okolí Tchořovic (upřesněno bude dle momentálního výskytu ptáků) Starý a Radov, tůně pod letištěm nebo Dolejší či Hořejší a zpět do Tchořovic. Dalekohledy a obuv odolávající mírnému vlhku jsou doporučeny, k dispozici budou i velké stativové dalekohledy a mnoho informačních materiálů o ptácích a jejich ochraně. Vycházka je vhodná i pro rodiny s dětmi (součástí vycházky budou soutěže pro děti). Pořádají členové ČSO (Jihočeského ornitologického klubu České společnosti ornitologické) ve spolupráci s ZO ČSOP Blatná. Vedou Petr Pavlík, Jan Černý a Zdeněk Voborník, ukázky kroužkování Petr Louda a Jaroslav Fořt.

Kontakt: [csopblatna\(zavináč\)seznam.cz](mailto:csopblatna(zavináč)seznam.cz). Podrobnosti i z minulých let na [zde](#) a novém webu na [zde](#).

Vrbenské rybníky I (České Budějovice)

Sraz v neděli 4. 10. v 7:30 na zastávce MHD České Vrbné (České Budějovice). Vycházka povede k Vrbenským rybníkům.

Vede Jan Havlíček (tel.: 721 429 652, email [JanHavlicek.cz\(zavináč\)gmail.com](mailto:JanHavlicek.cz(zavináč)gmail.com)).

Vrbenské rybníky II (České Budějovice)

Sraz ve čtvrtek 8. 10. v 15:00 na točně trolejbusu č. 9 v Českém Vrbném u Českých Budějovic. Vycházka k Vrbenským rybníkům a okolí podle aktuální atraktivnosti lokalit. Pravděpodobné ukončení akce v Haklových Dvorech (autobus č. 21). Pozorování ptactva, povídání o ptačí oblasti Českobudějovické rybníky, možná ukázka odchyty a

kroužkování ptáků. Plakát s informacemi [zde](#). Vede Vojtěch Kubelka (tel.: 721 018 336, e-mail: [kubelkav\(zavináč\)gmail.com](mailto:kubelkav(zavináč)gmail.com)).

Festival ptactva v dalších krajích: <http://www.cso.cz/index.php?ID=2821>

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do 10. října 2015. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz.

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!